

# RUSKO 2005

*DENÍK Z CESTY Z MOSKVVY PŘES VORKUTU, POLÁRNÍ URAL A  
SALECHARD, PO OBU A IRTYŠI, DO TOBOLSKA A PŘES  
JEKATĚRINBURG, KARPINSK, KAZAŇ, VOLGOGRAD A MOSKVU DO  
PETROHRADU*

15.8. 2005 – 13.9. 2005

*Tomáš Hruš*

## Obsah

|                                                            |    |
|------------------------------------------------------------|----|
| Pondělí 15.8. 2005 – den před odletem, Praha.....          | 2  |
| Úterý 16.8. 2005 – den 1. Moskva .....                     | 2  |
| Středa 17.8. 2005 – den 2. Moskva .....                    | 2  |
| Čtvrtek 18.8. 2005 – den 3. Moskva, vlak.....              | 3  |
| Pátek 19.8. 2005 – den 4. Vlak.....                        | 4  |
| Sobota 20.8. 2005 – den 5. Vorkuta .....                   | 4  |
| Neděle 21.8. 2005 – den 6. Vorkuta, Polární Ural.....      | 5  |
| Pondělí 22.8. 2005 – den 7. Polární Ural .....             | 6  |
| Úterý 23.8. 2005 – den 8. Polární Ural, Pendirmape .....   | 7  |
| Středa 24.8. 2005 – den 9. Polární Ural .....              | 7  |
| Čtvrtek 25.8. 2005 – den 10. Polární Ural, Salechard ..... | 8  |
| Pátek 28.8. 2005 – den 11. Salechard .....                 | 9  |
| Sobota 27.8.2005 – den 12. Salechard.....                  | 10 |
| Neděle 28.8. 2005 – den 13. Salechard, loď .....           | 10 |
| Pondělí 29.8. 2005 – den 14. První den plavby .....        | 11 |
| Úterý 30.8. 2005 – den 15. Druhý den plavby .....          | 11 |
| Středa 31.8. 2005 – den 16. Třetí den plavby .....         | 12 |
| Čtvrtek 1.9. 2005 – den 17. Čtvrtý den plavby .....        | 12 |
| Pátek 2.9. 2005 – den 18. Tobolsk .....                    | 13 |
| Sobota 3.9. 2005 – den 19. Jekatěrinburg, Karpinsk .....   | 14 |
| Neděle 4.9.2005 – den 20. Karpinsk .....                   | 14 |
| Pondělí 5.9. 2005 – den 21. Karpinsk, Jekatěrinburg .....  | 15 |
| Úterý 6.9. 2005 – den 22. Kazaň.....                       | 15 |
| Středa 7.9.2005 – den 23. Volgograd.....                   | 17 |
| Čtvrtek 8.9.2005 – den 24. Volgograd.....                  | 17 |
| Pátek 9.9.2005 – den 25. Volgograd.....                    | 18 |
| Sobota 10.9. 2005 – den 26. Vlak .....                     | 19 |
| Neděle 11.9. 2005 – den 27. Moskva, Petrohrad .....        | 19 |
| Pondělí 12.9. 2005 – den 28. Petrohrad .....               | 20 |
| Úterý 13.9. 2005 – den 29. Finále .....                    | 20 |

**Pondělí 15.8. 2005 – den před odletem, Praha**

Do Omska nevolám každý den. Podařilo se však a domluvil jsem rezervaci lodního lístku. Umysleli jsme si totiž, že pojedeme parníkem proti proudu Obu z města Salechard do Tobolska. To je asi dva tisíce kilometrů a určitě to bude zajímavá plavba. Tak tedy lístky budou 28.8. připravené v Salechardu na mé jméno u „kassira“ lodi „Ródina“. No uvidíme...

**Úterý 16.8. 2005 – den 1. Moskva**

Let byl příjemný a bez problémů. Na letišti jsem směnil 100\$ (směnárna v prvním patře) v kurzu 27,6 rublu za dolar. Z toho vychází kurz jednoho rublu na 80 haléřů.

Cestou z letiště stojíme v plném autobuse hned u řidiče, takže našima rukama procházejí všechny peníze, které cestující ze zadní části autobusu posílají řidiči. Ten jim pak zase posílá zpátky jízdenky. Líbí se mi tenhle systém, založený na vzájemné důvěře.

Stanice metra Izmajlovskij Sad se ve skutečnosti jmenuje Partyzanskaja, až na tenhle malý zádrhel jsme hotelový komplex Izmajlovo našli bez problémů. Je totiž obrovský a doslova nepřehlédnutelný. Tvoří ho čtyři osmadvacetipatrové budovy postavené do tvaru kříže. Dole jsou pasáže, obchody, restaurace, nahoře pokoje. Bydlíme v jedenáctém patře s výhledem na centrum, vidíme snad i Kreml.

Poblíž Izmajlova se staví něco jako Disneyland. Různé atrakce, větrný mlýn, loď, domy z různých dob a míst, nechutný kýč. Ještě to není hotové, ale už se tam dá leccos koupit – boty, matrojšky, kožichy, čepice, obrazy, bižuterie... Moc se nám tu nelíbí, tak raději vyrážíme na malou procházku po okolí hotelu. Nakoupili jsme chleba, pomazánkové máslo, meloun, dali si kvas. Ještě v půl deváté večer mají obchody otevřeno.

K večeři máme pirohy a já ještě nakládáný česnek, dobrota!

Hanka asi vypadá jako místní, už na letišti se jí nějaká Ruska ptala, zda stojí na správný autobus, nedaleko hotelu zase musela někomu ukazovala cestu k metru. Má to všude dobré, Vietnamcům připadala jako jedna z nich, Číňanům se taky líbila, teď je sympatická Rusům.

Večer jde v TV nějaká detektivka, strašná kravina.

**Středa 17.8. 2005 – den 2. Moskva**

Moc se mi nechce vstávat, v krátké posteli jsem se nevyspal, navíc zvenku do pokoje pořád zaléhá hluk. Pokoj je ovšem pěkný, čistý, s televizí a koupelnou, bez štěnic a švábů.

Jedeme do centra, kde už máme od minulé cesty osvědčenou kancelář pro nákup vlakových jízdenek v „Malom Charitoněvskom pereuluku“. Ale ouha! Plackarty na zítra do Vorkuty nejsou! A na pozítří jen jedna. Jízdenky na zítra jsou jen do první třídy, to je ale asi třikrát dražší. Jenže další noclehy v Moskvě by nás taky přišly pěkně draho, takže se přesouváme do sousední budovy, kde se dá platit kartou a těch cca 6000 rublů Hanka platí bezhotovostně. Zítra v 21:50 jedeme do Vorkuty tou nejvyšší třídou – „kupe s usluganmi“. Tím jsme v Rusku ještě nejeli.

Jdeme se projít, nahlížíme do „Targového dvorce“ (luxusní butiky), projdeme si GUM (už to není „Gosudarstvennyj Universalnyj Magazin“, ale „Glavnyj Universalnyj Magazin“), „poguljame“ po Rudém náměstí a Arbatu. Potřebujeme ještě sehnat plyn do vařiče. Z internetu máme seznam nějakých sportovních prodejen, pokusíme se

nějakou z nich najít. Jedna má být na „Prospektu Mira“ číslo 118 a my jsme shodou okolností nedaleko. Bohužel jsme ale nedaleko jeho začátku, takže nás čeká dlouhá cesta přes šedesát moskevských domovních bloků – a to nejsou malé bloky. Cestou míjíme několik dalších sportovních prodejen, ale plyn do našeho vaříče nikde nemají. V lepším případě mají plyn do vaříčů Camping Gaz. U čísla 83, poté, co prospekt viaduktem překonal jakési nádraží, se na nás ale usmálo štěstí. V nenápadné prodejně „Rybalka – turizm – oddech“ mají tu správnou bombičku a já ji za 250 rublů hned kupuji. Mám pocit, že jsem osazenstvo obchodu dost zaskočil už jen tím, že jsem vůbec něco chtěl koupit, ale podařilo se.

Cestou po prospektu jsme v jedné z „těatralnych kas“ koupili na dnešní večer lístky do cirkusu. Ten nejslavnější a tedy snad i nejlepší na „Cvetnom rynku“ byl vyprodaný, po 200 rublech jste tedy koupili ty nejlevnější lístky do jednoho předměstského, nedaleko stanice metra „Rječnoj vokzal“. Začátek je v sedm.

Volíme k cirkusu špatnou cestu a dost se při hledání nachodíme (a přitom to bylo od metra kousek, jak jsme cestou zpět zjistili). Místo je to tu ale příjemné, park, jezero, stánek s pivem, hudba. Rusové si tu užívají slunečný podvečer a my s nimi.

V sedm to začíná a cirkus je skvělý. Ozvláštněný laserovou šou (té jsem se trochu bál, ale bylo to nakonec docela vkusné), ve skvělém tempu. Z cirkusů doma mívám pocit šmíry a amatérismu, tohle bylo perfektní a profesionální. Skvělí artisté, žongléři, drezůra lachtanů (!) a dalších neobvyklých zvířat – hadi, dikobrazi, klokan (ten během představení utekl), fretky, holubi, pávi, medvěd, koně osel, velbloud, lišky. Bylo to vynikající představení.

Do postele se dostaneme pozdě a pěkně utahaní.

### **Čtvrtek 18.8. 2005 – den 3. Moskva, vlak**

Nemáme naspěch, v klidu balíme a vezeme batohy do nádražní úschovny. Necháváme je sice omylem v úschovně Leningradského namísto Jaroslavského nádraží, ale to nevadí, obě nádraží jsou těsně vedle sebe. V úschovně je řada okének, která mají přestávky v různých časech, je třeba dobře zvolit, aby právě to vaše nemělo pauzu když zavazadlo chcete vyzvednout.

Jedeme ke Kremlu a už z dálky nás mate, že tam není u pokladem obvyklá fronta, kterou jsme dnes odhodlaní vystát. Pokladny jsou zavřené a kolem bloudí zmatení západní turisté. Nikde žádná informace. Až přímo ve vchodu do Kremlu je malá tabule s nápisem „Kreml je dnes uzavřen“. Žádné další vysvětlení a především – nápis je jen v ruštině! My tomu rozumíme, ale co ty davy turistů?

Náš další cíl je věž Ostankino. Fouká vítr, je čistý vzduch, bude nádherný výhled. Takže metrem na VDNCH, tam si prohlédneme pár atrakcí, bizarní květinové instalace (tank, kanec letadlo, ...), dáme si šavermu (kebab) a k ní Baltiku a jdeme k věži. Cestou se ještě pokusíme z pošty poslat pohlednice, co jsme koupili u Kremlu. Fronta na poště ale postupuje tak nekonečně pomalu, že to vzdáváme. Cestou od věže se pokoušíme o reparát, dopadne to ale stejně.

U věže nás čeká stejné fiasko jako u Kremlu. Návštěvy jsou přechodně zrušeny. Nemůžeme si tu ani lehnout do trávy – ochranka nás hned upozorňuje na to, že to tady není žádná pláž, abychom se tu váleli. Jak by to vypadalo, kdyby to dělal každý, že? Takovému argumentu se nedá odolat.

Cestou zpět nakoupíme ovoce na cestu, pak jdeme na Arbat na Internet (Arbat č.p. 13) a na nádraží.

V našem kupé pro čtyři jsou už tři dospělí, jeden malý kluk a jeden jezevčík. Naštěstí jede jen mladá paní se synem a jezevčíkem, ti ostatní je jen vyprovázejí. Paní je zdravotní sestra z Vorkuty, která byla v Moskvě na dovolené. Je milá a komunikativní (má taky trochu upito) a docela prostinká. Vůbec nedokáže pochopit, proč jedeme právě do Vorkuty. Sama o Vorkutě ani jejím okolí vůbec nic neví. Její muž je horník, ve Vorkutě jsou prý všichni horníci.

Naše jízdenka do „kupe s usługami“ znamená, že v ceně je nejen povlečení, ale i plná penze včetně teplého oběda.

### **Pátek 19.8. 2005 – den 4. Vlak**

V devět ráno je snídaně – dvě bulky, salám, sáček a čajem, sáček s kávou.

V poledne oběd – filé s rýží, tři plátky okurky, nakládaný hrášek. Není to špatné.

Na zastávkách se prodávají různé místní produkty, nejčastěji brambory, ale taky okurky, kopr, křen či mrkev. Chtěl jsem koupit nádherné brusinky, ale prodavačka trvala na tom, že musím koupit celý objem třílitrové bandasky – prý mi sleví ze sta rublů na osmdesát. Což o to, ani za stovku mi to nepřišlo drahé, ale co se třemi litry brusinek?

Dva milicionáři mě oslovili, když jsem si v jakési stanici fotil náš vlak. Prý se to nesmí, nádraží je strategické atd... (Asi by zírali, co všechno se dá dneska najít na internetu, včetně satelitních snímků toho jejich strategického nádraží ve vsi, o které jakživ nikdo neslyšel). Smím prý fotit jen lidi, ale ne nádraží. Prý se to nesmí ani v Moskvě! A prý že by mi i foťák mohli zabavit. Dali jsme se do řeči a najednou už nebylo tak zle. Teď mě mrzí, že mě nenapadlo je požádat, ať se vyfotí oni dva se mnou.

Večer dlouhý, krásný, rudý západ slunce, červánky.

### **Sobota 20.8. 2005 – den 5. Vorkuta**

Břízky jsou stále nižší a tenčí. Někde za Pečorou se vpravo objevují první terénní vlny – hlásí se Ural.

Je slunečné počasí, tenká bílá vrstva roztrhaných mraků.

Pečoru jsme zaspali. V Intě vystupuje pár cestujících a nám zbývá posledních pět hodin do Vorkuty.

V půl třetí jsme tu. Počasí je na zdejší poměry asi dobré, neprší (i když je evidentně po dešti), bezvětří, celkem teplo.

Na nádraží nás vítá obrovský nápis a na soklu lokomotiva, s níž v roce 1944 dovezl strojvůdce Djačenko do Leningradu první vagóny vorkutského uhlí. Před nádražím tu ještě mají pěkný pomník pána s děvčátkem, hledících vstříc světlé budoucnosti.

Navzdory informacím z elektronických jízdních řádů Ruských drah se ukazuje, že vlak do Labytnangi nejezdí obden, leč denně.

Ukládáme batohy do skříněk (máme štěstí, jsou tu poslední dvě volné) a jdeme do města. Skřínky sice vypadají stejně jako ty naše – tedy automaticky – tady se ale musí za vedoucí nádraží, která je otevírá a zavírá speciálním šperhákem z kusu ohnutého drátu.

Máme dvě možnosti noclehu. V hotelu Vorkuta ve městě (734 rublů za pokoj), nebo ve spacím voze na nádraží, od 21:00 do 6:00 za 90 rublů na jednoho. Nakonec se shodneme, že bychom ocenili sprchu i trochu víc komfortu a volíme hotel. Ten je veliký a jak se zdá, téměř prázdný.

Město je ošklivé, ale mají tu všechno – bazén, několik kin, dramatické divadlo, loutkové divadlo, muzeum... Na ulici Lomonosova, kousek od Leninovy ulice je v budově telekomunikací internet, připojení stojí pouhých 36 rublů na hodinu.

Na ulicích tu mají pěkné transparenty, jako například „čistý dvůr – čistá ulice – čisté město“, nebo „čisté město – základ našeho zdraví“. To je v hornickém městě jistě chvályhodné. Mají tu ovšem výhodu, že se tu asi jen málokdy prší, protože jen málokdy není mokro nebo neprší.

Do kina jsme nakonec nešli, ačkoli hned naproti hotelu jedno pěkné máme, dávali ale samé blbosti.

Na trhu jsem odpoledne prohodil pár slov s jedním trhovcem, požádal mě, abych všechny v Čechách pozdravoval. Na nádraží se u nás zase zastavila stará uklízečka a vykládala, jak si někdo z jejího příbuzenstva vzal Češku, Jarmilka se prý jmenovala. Taková hezká silná děvče to byla. Prý jí (té uklízečce) tenkrát z Čech přivezli hezké lesklé boty.

V televizi dávají reality show Hlad, všude v Moskvě jsme na to viděli reklamy. Skupina mladých lidí je v domě v neznámém zahraničním městě. Dům je kompletně vybavený, ale chybí tam jediná věc – jídlo. Nepochopil jsem, co je cílem, pravděpodobně přežít.

### **Neděle 21.8. 2005 – den 6. Vorkuta, Polární Ural**

Budíček v půl sedmé. Hanka si naštěstí včas všimla, že můj telefon nezvoní. Doba zvonění byla sice nastavena správně, na telefonu ale stále mám český čas.

Autobusem č. 10 zase jedeme na nádraží, vyzvedáváme batohy a kupujeme dva lístky do stanice Sob. Možná vystoupíme dřív, ale to se ještě uvidí. Dva lístky obyčejným (sedacím) vozem stojí 318 rublů.

Obyčejný vůz je vlastně „plackartnyj“, ovšem bez toho, že by se hledělo na místa. Postupně se to tu plní, což má jednu velkou výhodu – zadýchává se to tu. Ve vlaku se totiž (zatím?) netopí a venku je asi deset stupňů.

Pomalu se přes Čum dokodrcáme až do stanice Sejda. To je zřejmě významný železniční uzel, budeme tu stát 67 minut! Mezitím projede rychlík Moskva – Labytnangi a někteří naši spolucestující do něj přestoupí. Mají to rychlejší a pohodlnější – najde-li se pro ně plackarta. Později ještě projede rychlík Vorkuta – Moskva a teprve pak se zase pohneme my – zpět do Čumu, kde bychom měli odbočit k horám.

Vláček jede pomalu, každou chvíli staví, hory jsou pořád daleko. Ale dočkáme se. Postupně se kolem zdvihají kopce, jedeme proti proudu říčky. Sedlo, do kterého míříme, je velmi, velmi široké a takřka nevystupuje nad úroveň tundry pod horami.

Říčka po pravé straně je stále menší, až ji vidím vytékat z jakési kalužiny, napájené z hor. A té kalužiny vytéká i druhý potok – jenže na druhou stranu, po směru naší jízdy! Jsme v sedle! Někde tady bychom se měli přehoupnout na druhý kontinent. A je to tak, vzápětí míjíme sloup, označující hranici Evropa – Asie. To vše nedaleko stanice s krásným názvem Polání Ural.

My jedeme ještě kousek dál, do stanice Sob.

Jednoho ze spolucestujících zaujala naše mapa a dává se s námi do řeči. Dává nám rady, kam se máme vypravit a těžko rozumí tomu, že na pobyt na Urale máme jen pár dní. Popisuje nám pořád dokola nějaká krásná místa s nezapamatovatelnými názvy,

kam se prý dá dojet vězděchodem. Pak vytáhne z tašky fotografie. Má tam nějakou mládež na raftech, nějak se na té akci taky podílel. Dva účastníci se jim tam utopili. Ale mohli si za to prý sami, nevzali si plovací vesty. Když mu na mapě ukazují, jaký výlet jsem si vymyslel, jen mávne rukou, že to prý nestojí za to. Ale když po něm chci, aby nám doporučil něco v okolí, nedokáže na mapě ani najít, kudy zrovna náš vlak projíždí a uvádí nějaké nesmyslné stanice. Takže o zdejších okolí toho asi vím víc než on, to mě uklidňuje.

Ve stanici Sob se loučíme snad s polovinou vagónu a vyrážíme po kolejích zpět na místo, které je na mapě označeno jako Post 106. km / Poljarnyj 19. Je to ale pár kilometrů, je večer a my jsme z cesty utrmácení. Takže hledáme nějaký nocleh vedle trati. Není lehké se prodrat vrbičkami, a podaří se nám to až napodruhé. Jsme na plošince asi 50 výškových metrů nad tratí a stavíme tu stan. Je zataženo, odhaduji tak dvanáct stupňů, mírně fouká.

Jdeme se podívat na malý vršek nad stanem, ale vzdálenosti ani převýšení tu zatím odhadovat neumím, je to kus cesty a 250 výškových metrů. Všude tu jsou obrovská kvanta brusinek, borůvek, hub... Navíc takové černé bobulky a taky nějaké modré, trochu podobné borůvkám. Houby jsou zastoupené kozáky, hříby a křemenáči.

Z muldy je skvělý výhled na daleké prostory Polárního Uralu. Je to tady obrovské – široká údolí, rozlité řeky, nad tím hory. Hlavně na mě ale působí ten prostor. Kopce jsou oblé, údolí široká, nic tu nestojí zraku v cestě.

Hanka se mnou až na kopec nejde a než se vrátím, nasbírá půl litru borůvek. K večeři je pak máme s vanilkovým pudinkem.

Borůvky jsou sladké, brusinky ale už asi zesládnout nestihnou, jsou dokonce rudé jen z poloviny, té která je obrácená ke slunci. Odspodu jsou bílé nebo i zelené. Sběr hub odkládáme na jindy, musíme především likvidovat zásoby, které táhneme na zádech.

### **Pondělí 22.8. 2005 – den 7. Polární Ural**

Ráno je zataženo, kolem úpatí kopců se válejí cáry mlhy, je asi deset stupňů, fouká vítr. Kolem čtvrt na deset jdeme dál. Nevracíme se ke kolejím, ale jdeme po cestě, která míjí naše nocležiště. Ke kolejím sejdeme, až když je třeba po mostě přejít levostranný přítok řeky Sob, asi kilometr před Poljarnyj 19.

Post 106 / Poljarnyj 19 je ponuré místo. Je tu řada docela hezkých dřevěných domů, mezi nimi dětské hřiště, nedaleko skleník – a všechno opuštěné. Asi tu pár lidí někde bydlí, poblíž stojí několik těch typických ruských buněk ve tvaru sudu, samotné městečko je ale úplně prázdné. Je to depresivní. Projdeme městečkem a po široké cestě se podle říčky Velká Pajpudina vzdalujeme od kolejí. V místě, kde cesta odbočuje vpravo a brodem překonává pravostranný přítok zmíněné říčky (most je tu jen na mapě, ve skutečnosti je spadlý) s názvem Malá Pajpudina, odbočujeme menší cestou vlevo. Ta se pak stáčí a my pomalu pokračujeme volným terénem kus nad říčkou proti proudu. Jdeme přes malá plochá suťoviska, mechem, bahnem, prodíráme se vrbičkami. Občas se zastavíme na borůvky. Kromě brusinek jsem tu dokonce zahlédl i jakési maličké maliny. A všude spousty hub. Míříme k hoře Pendirmape (Пендирмапэ) Podle mapy se to nezdá moc daleko, ale postupujeme poměrně pomalu. Kolem druhé chvíli prší, ale netrvá to dlouho. Většinou je polojasno. Asi ve čtyři jsme na místě – na rozlehlé zelené pláni pod kotlem, který je uzavřen stěnou naší hory. Poblíž se tu stékají dva potoky, jsme v nadmořské výšce cca 200 m.

V pět se jdu sám trochu podívat po okolí. Je to tu hodně veliké, takže vůbec nestihnu dojít, kam jsem si to původně naplánoval. Nedostal jsem se až do kotle, je ale jasné vidět, že údolí stále stoupá, je ukončené prahem a nad ním je další kotel.

Cestou zpátky jsem narazil na obrovské stádo sobů! Je jich snad sto, jsou tu roztroušeni všude kolem...

Hanka se u stanu zatím trochu nudila, tak zatím jen tak mimochodem nasbírala asi jeden a půl litru borůvek.

### **Úterý 23.8. 2005 – den 8. Polární Ural, Pendrimape**

Přes noc přišli sobi až ke stanu, vylekali Hanku, když si byla odskočit. Naši idylu dokonalé osamělosti trochu ruší fakt, že někteří mají obojky.

V 7:20 vyrážíme směrem k vršku Pendrimape. Stoupáme loukou a pak levým hřebenem nad kotel. Hřeben je vlastně jen obrovská hromada sutí, jen se střídá materiál šutrů a mění jejich velikost. Hřeben stoupá asi do výšky 850 metrů nad mořem a pak zase cca 100 m klesá do sedla, kterým protéká potok z jezer ležících po naší pravici v hořením kotli. Pak se zase stoupá. Od sedla se po obrovských balvanech pokračuje strmě vzhůru. Asi v 1000 m n.m. je malé sedélko s plochými kamennými destičkami, vypadá jako pokryté došky. To už zbývá posledních 200 výškových metrů. Na vrcholku je kamenný mužík a v něm krabička sardinek a zpráva vorkutských turistů z 18. srpna 2003. Takže jsme tu skoro přesně po dvou letech od jejich výstupu. Jak je tu zvykem, zprávu vorkuťanů si bereme s sebou a nahrazujeme jí zprávou naší. Trochu nás mrzí, že jsme svou výpravu nepodnikli u příležitosti nějakého výročí, naši předchůdci sem totiž vyšli u příležitosti 60. výročí bitvy u Kurska. Je 23. srpna, jedno pěkné společné Česko-Ruské výročí by se zrovna nabízelo.

Mimochodem, vrchol i část výstupové trasy leží přesně na hranici kontinentů, šlapeme tak po Evropě i Asii.

Výstup nám trval čtyři a půl hodiny, nahoře jsme právě v poledne. Ale abych byl přesný, jsme na Jižním vrcholu, na Hlavní vrchol je to ještě kus po hřebeni. Hanka toho ale má dost, je chladno a větrno, takže Jižní vrchol pro dnešek stačí. Hlavní vrchol má podle údajů naší mapy 1221 metrů, jižní 1192 metrů. Ve zprávě našich předchůdců se pro Jižní vrchol uvádí 1198 metrů.

Pořizuji pár snímků z vrcholu a jdeme dolů. Ve čtyři jsme u stanu, pěkně utahaní. Z pochodu po balvanech brní nohy.

Počasí nám celý den přálo, z vrcholu byl dokonalý rozhled na daleké kopce a hřebeny. Nebýt mraků pod horami, snad bychom mohli zahlédnout i Vorkutu. Daleko směrem do Asie jsme zahlédli stříbřitý proužek, to by už mohl být Ob.

Zatímco jsme byli nahoře, sobi nám v okolí stanu sežrali všechny houby, takže smaženice se nekoná.

Večer se sobi začali shromažďovat do soustředěnější skupiny. Když vhodně zavanul vítr, slyšeli jsme slabě štěkat psa. Že by nějaký Něnci?

Jako odměnu za výstup jsme si dopřáli plný ešus borůvek s cukrem.

### **Středa 24.8. 2005 – den 9. Polární Ural**

Ráno je úplně jasno, postupně se uklidní i slabý vítr a dělá se nádherný den. Chodím kolem stanu jen v trenýrkách a tričku. Kolem skáčou kobylinky, kdo by tu čekal takové léto... V jednu hodinu se vydáváme na cestu zpět ke kolejímu. Nejdeme kudy jsme přišli, ale po cestě blíž k potoku. Zdá se, že vede správným směrem, ale mate mě, že

jsem ji neviděl, když jsme šli opačným směrem. Zpočátku to jde dobře, cesta je slušná a vede přesně tam, kam potřebujeme. Pak se ale stáčí doleva a brodí řeku. Po našem břehu našťestí pokračuje menší odbočka. I ta ale nakonec mizí v řece a pokračuje zřejmě korytem. Nezbyvá nám tedy, než se prodírat vrbičkami podle proudu řeky. Jde to ztuhla. Když neprolézáme mezi hustými větvemi, musíme procházet hustým býlím, vysokým až nad pas a plným děr a výmolů. Je tu spousta starých koryt, samá jáma a potůček. Po levici máme hlavní tok říčky a zprava přitékají stále další přítoky, takže máme pořád větší potíže s postupem. Zatačím tedy kolmo od řeky, abychom se dostali mimo pásmo nejhustší vegetace a vody. Jenže na těch sotva dvou stech metrech nás čeká několik dalších přítoků. Řežu z vrbiček dvě větve, dělám z nich hole a brodíme. Není to žádná hloubka, voda neteče moc prudce, ale dno je kluzké a všude kolem rostou vrbičky a husté býlí.

Hned jak jsme venku, nacházíme za vrbičkami pěkný plácek pro stan. Kousek dál je další cesta, tentokrát už ta správná, po které jsme šli nahoru. Teď už dojdeme v pohodě. Zbytek cesty si ale necháme na zítra, teď stavíme stan a vaříme si dobroty.

Večer se od západu začíná zatahovat. Vypadá to na změnu počasí a já jsem rád, že jsme ten poslední úsek nemuseli jít v dešti.

### **Čtvrtek 25.8. 2005 – den 10. Polární Ural, Salechard**

Ráno je zataženo, fouká, vypadá to na déšť. Za chvíli jsme v Polárním 19. Prolézám jeden z prázdných domů, v dětském pokoji se ještě válejí rozbité hračky a roztrhané knihy, v pokojích jsou skříně i postele (ty ovšem bez slamníků), okna jsou pečlivě zavřená, tabulky nerozbité... Tak trochu mi to tu připomíná Zónu z Tarkovského filmu Stalker. Asi tu straší...

U kolejí potkáváme dva ruské trampy, kteří tu bydlí a podnikají odsud radiální výlety.

Jdeme po kolejích směrem k Evropě, chceme dojít do stanice Polární Ural. Je to pěkná dálka, musíme ujít asi 12 kilometrů proti větru – nakonec si ale můžeme vyfotit sloup, který označuje hranici kontinentů.

Ve stanici Polární Ural není pokladna, lístky si prý můžeme koupit u „načalnika pojezda“. Po druhé hodině, mnohem dřív než jsme čekali, je tu vlak – rychlík z Moskvy do Labytnangi. Načalnik říká, že lístek stojí normálně 330 rublů, mně je ale dá po třech stovkách – které mu samozřejmě jdou přímo do kapsy. Je to dost peněz, ale máme pro sebe kupé, nemusíme čekat na obšijí pojezd, budeme tam dřív.

Kolem páté moskevského času jsme v Labytnangi. Tady je o dvě hodiny víc, pásmo s časem posunutým o hodinu se tu nevyskytuje, rovnou jsme poskočili o celé dvě hodiny. Mají tu krásné výstavné moderní nádraží. Bohužel se do něj nesmí, protože ještě není hotové. Hned u nádraží prakticky všichni cestující nastupují do maršrutek směr Salechard. Nastupujeme taky. Jízdné je jednotné – 250 rublů za každého. Není to nejbliž – k řece, pak přívozem přes Ob a pak ještě aspoň 10 – 15 km do města. Dali jsme se zavést k osobnímu přístavu.

Naše loď by měla v neděli odplouvat právě odsud, jde jen o to, aby tu pro mě byly opravdu připravené ty lístky. Teď večer je tu každopádně všecko zavřené.

Bereme batohy a jdeme do města hledat nocleh. Podle nápisu v přístavu by se snad dalo spát i tady, ale není tu nikdo, koho bychom se zeptali.

Město Salechard oplývá penězi. Celé centrum je moderní, tvořené novostavbami. Všechno je perfektně upravené, barevné.

První hotel vypadá zvenku dost nóbl, pokoj pro dva tu stojí 3000 rublů! Druhý hotel má volné jen singly – za 2100 rublů. To je absurdní, tolik nemůžeme za hotel platit.

Takže se s batohy táhneme Ulicí republiky dál a dál až za město. Projdeme kolem hřbitova a kousek dál postavíme stan mezi břízkami. Je to hnusné místo, všude odpadky, padesát metrů odsud se místní na velkou panelovou plochu jezdí učit řídit auta, nedaleko hučí elektrárna.

### **Pátek 28.8. 2005 – den 11. Salechard**

Jdeme zase do města a zase přímo do přístavu. Vstávali jsme poměrně pozdě, nespěchali, cestou si dali na lavičce na dětském hřišti snídani.

Předtím jsme se ještě stavili na hřbitově. Je to tu podobné jako na Bajkale, kolem každého hrobu malá ohrádka. I manželé tu mají oddělené hroby a společnou jen ohrádku kolem nich. Jak se zdá, lidé se tu nedožívají vysokého věku. Je zajímavé, jak tu vedle sebe stojí náhrobky, na nichž jsou obyčejné kříže i kříže pravoslavné, rudé hvězdy i muslimské půlměsíce.

V přístavu jsme až chvíli před polednem. Ve dvě se má otevírat úschovna a ubytovna. Nocleh tu stojí 310 rublů za jednoho, to se už dá akceptovat. Zatím se ptám paní v pokladně, jak to je se zamluvenými lístky na naši loď. Pokud je prý máme zamluvené, tak jsou v jakési pokladně ve městě – ta má dnes ještě otevřeno, v sobotu a v neděli ale ne. Když jsem po telefonu naše lístky zamlouval, říkal jsem, že asi dorazíme až v sobotu, takže v Tomsku snad nemohli předpokládat, že bych si je mohl vyzvednout v té pokladně. Taky mi řekli, že je budu mít u pokladního na lodi. Budu na to spoléhat.

Pokoj v přístavu je slušný, máme pro sebe trojlůžák. Je tu jen šest pokojů, náš byl poslední volný.

Když jsme v poledne došli do přístavu, byla tu šestičlenná skupina ruských trampů z Jaroslavle. Vraceli se domů po měsíčním rybolovu. Měli s sebou bajdanky (snad skládací nebo nafukovací lodě) a na nich se prý různě po řece přemísťovali. Pohostili nás vodkou a salámem. Jako všichni zdejší trampové měli i tihle obrovskou horu zavazadel a právě řešili, jak ji dostat do Labytnangi k vlaku. Neměli žádného „načalnika“, všechno řešili demokratickou hádkou, takže jejich odjezd nebyl jednoduchý. Nejprve někdo z nich sehnal nákladní taxi. Když už měli skoro všechno naložené, změnili názor a celou bagáž zase vyházeli ven. Pak sehnali jiné auto, dva z nich ale mezitím někam zmizeli. Ostatní do auta naložili celou bagáž a odjeli. Ti dva ztracení se později vrátili a vůbec nic si nedělali z toho, že tu jsou sami. Sedli si a čekali. Asi po půl hodině se auto se zbytkem skupiny zase vrátilo. Jeden muž vyběhl ven, křičel, nadával, házel čepicí o zem a nadával ostatním do idiotů. Opozdilci zatím nastoupili a když se podařilo uklidnit toho řvouna, celá skupina konečně a snad definitivně odjela na nádraží. Snad se za ty tři dny ve vlaku navzájem nepovraždí...

Ubytovali jsme se a šli do města. Na trhu jsme koupili pár rajčat, uzenou rybu, v různých obchodech pár dobrot. V Polarisu, ošklivé budově v centru jsme našli internet (70 rublů za hodinu) a napsali domů. Další den je u konce.

Nesmím zapomenout ještě na muzeum. Podle zápisu v knize hostů ho otevřeli teprve loni a všude je znát, že se tu při stavbě penězi nešetřilo. V přízemí je národopisná expozice, mají tu letní čum, zimní čum, letní mužské oblečení původních obyvatel – Něnců, mužské zimní oblečení, ženské letní oblečení, ženské zimní oblečení, dětské oblečení a pár kousků lidového umění. V patře je výstava o tom, jak se Salechard podílel na válečném úsilí za Druhé světové války. Asi jsme dnes jediní, kdo do muzea

zašel. Poslední zápis v knize hostů je jedenáct dní starý. Jsou tam k nalezení i zápisy pár Rakušanů, Francouzů a Američanů – možná jsme tu první Češi?

### **Sobota 27.8.2005 – den 12. Salechard**

V roce 1949 bylo rozhodnuto, že se postaví železnice od ústí Obu až k daleké Jeniseji. Vznikla tehdy dvě pracoviště, stavělo se z obou konců a v roce 1953 bylo položeno asi 500 km kolejí. Trať nikdy nebyla dokončena ani používána. Na stavbě zahynulo mnoho vězňů zdejších lágrů.

Věděli jsme, že zbytky téhle železnice se dají najít nedaleko Salechardu, i když prvních 92 km je už bez kolejnic, které prý odvezla do sběru jakási soukromá firma. Na satelitních snímcích je linie trati stále dobře patrná a tak jsme se rozhodli se na ni zajít podívat. Pokusili jsme si včera vstřípnout do paměti satelitní snímek, jak jsme si ho našli na internetu. Vyrázili jsme tedy za město, ale nepodařilo se. Asi po patnácti kilometrech trmácení po silnicích kolem Salechardu jsme zase zpátky ve městě a jen nás pěkně bolí nohy. Po včerejším gastronomickém úspěchu s uzenou rybou kupujeme dneska hned dvě, nějaká rajčata a zbytek dne věnujeme čtení a dohánění zápisů v denících.

Než jsme ráno vyrázili, dal se s námi do řeči správce zdejšího přístaviště. Ukazoval nám, jak krmí chlebem racky, nechal se se mnou vyfotit a věnoval mi vlaječku s nápisem 150 let Irtyšské paroplavby 1846–1996. Odpoledne mi pak ještě přinesl neuvěřitelně nevkusný papundeklový oválný obrázek jelena a pijící laně v lese s rozkvetlými kvítky pod strmým vrcholem pokrytým sněhem. Co s tím proboha budu dělat? Dám mu zítra nějaké cigarety, nic jiného na rozdávání stejně nemáme.

Večer jsem dočetl Utrpení mladého Werthera. Zajímavé, ale nepříliš aktuální.

### **Neděle 28.8. 2005 – den 13. Salechard, loď**

Ráno vyspáváme. Dneska už jen čekáme na loď a doufáme, že platí to, co jsem před čtrnácti dny po telefonu domluvil.

Čteme, pomalu balíme, se správcem Popovem si vyměňují adresu. Hanka ještě v obchodě „U Olji“ nakupuje jídlo na cestu. V jednu hodinu, na chlup přesně podle jízdního řádu, připlouvá loď Rodina. Přístav se zatím celý zaplnil, lidé se tlačí k lodi, až dolů ale nesmějí, tam jsou jen lodníci, kteří loď poutají ke břehu a my, co bydlíme přímo na molu.

Loď je na místě a cestující vystupují. Mají s sebou spoustu bagáže, jde to pomalu. A ještě víc se to zpomalí, když hlídající vojáček předčasně vpustí čekající dav na molo. Dav se nakupí kolem lávky a ti co vystupují, se jen těžko derou od lodi pryč. Moje představa, že ti, co se derou k lodi, jsou cestující naším směrem, se ukázala jako chybná. Jsou to příbuzní těch, co právě připluli a jdou pomoci s bagáží. Loď je nejjednodušší způsob, jak na sever dostat spoustu věcí z lacinějšího jihu. Takže se vykládají pytle brambor a dalších zemědělských produktů, pneumatiky, všechno v nespočetných obrovských krabicích nebo globalizovaných taškách z proužkovaného igelitu. Panuje zmatek.

Podařilo se mi promluvit s jedním z lodních důstojníků a ten mi řekl, že lístky pro nás v pokladně jsou, máme prý přijít hodinu před odplutím.

Hanka ještě kupuje pětilitrový kanystr s pitnou vodou, zabalíme a čekáme na molo až bude čas. Za chvíli mi z lodi pokynou, jdu tedy do pokladny a lístky na mé jméno jsou tam skutečně rezervovány. Máme 1A třídu, kajutu pro dva, platil jsem celkem 4102 rublů.

Ve čtyři se naloďujeme, od pana Popova ještě dostáváme na cestu čtyři uzené rybky a už z horní paluby fotíme odrážení od mola, a už jsme na řece...

Je nádherné počasí, jasno, teplo. Ob je obrovský (lepší by snad bylo napsat „obrovská“, protože vlastní jméno Ob je v ruštině ženského rodu). Kajuta je útulná, jen postel bych ocenil aspoň o deset centimetrů delší. Lodi je –jak jsme zjistili z bronzového štítku na přídi– právě 49 let a vyrobili ji ve východoněmeckém Warnemünde! Pojme 197 cestujících a její cestovní rychlost je 22 km/hod. Je určená pro čistou hladinu a do volného ledu. Není vyprodáno, lidé se asi spíš vracejí z dovolených na jihu než naopak. Na pravoboku se občas objeví vzdálené vrcholky Uralu, nalevo je jen rovina, deset tisíc kilometrů Sibíře...

### **Pondělí 29.8. 2005 – den 14. První den plavby**

Asi v devět se v kajutě uklízí, do té doby lenošíme. Slečna nám vytírá podlahu a luxuje kobereček. Vytírá i chodbu. Ural na pravoboku už zmizel, po obou stranách se táhne nekonečný les. Břehy jsou úplně ploché a výhled absolutně žádný, obzor je totožný s řadami břízek na obou březích. Plavba je tak trochu jednotvárná. Kapitán se asi taky nudí, hraje si ve své kajutě na počítači karty.

V poledne jdeme do restaurace, dáváme si pečené kuře s bramborovou kaší, já ještě polévku, to všechno za 188 rublů. Hanka si za 30 rublů dává sprchu.

Posedáváme střídavě v kajutě a venku, kde je sice krásně, ale prudce fouká. Čtu, fotím. Občas někdo ze spolucestujících prohodí pár slov, asi dvacet minut si povídám s jedním mladíkem, který má ve škole němčinu a chce si ji na mně vyzkoušet. Jeho školní zařazení do jazykově slabší skupiny je naprosto správné a já mu pro jistotu odpovídám rusky, jinak bychom si už vůbec nepovídali.

Naše loď pluje až do Omska a mnoho našich spolucestujících jede až tam. Řadu z nich trápí otázka, zda tam teď bude i dál hrát hokej Jaromír Jágr, když v NHL skončila výluka.

Navečer, když stavíme ve vsi Berezovo, máme asi dvě a půl hodiny zpoždění.

Večer se koná nádherný západ slunce, neskutečné barvy nebe se odrážejí v hladině řeky... Na přídi sedí osamělý kytarista, v závětří na zádi další dva. Tmavooranžový srpek měsíce visí těsně nad obzorem.

Dočetl jsem Spříznění volbou, zdá se mi to slabé.

### **Úterý 30.8. 2005 – den 15. Druhý den plavby**

Ráno je tepleji než včera. Pravý břeh je trochu členitější, všimneme si toho ale až kolem desáté, když vyplujeme z husté mlhy, do té doby je viditelnost sotva deset metrů. Některým spolucestujícím vrtá hlavou, co můžu pořád fotit. Jeden se ptá, zda to fotím pro sebe (nevím jakou čekal odpověď – snad pro CIA?), jiného zase zajímá, jestli nejsem náhodou etnograf. Všem ale leží v hlavě ten problém s Jaromírem Jágrem.

Kolem poledne stavíme u vsi Oktabrskaja, zpoždění jsme už trochu zmenšili.

Znovu jsme studovali trochu nejasný jízdni řád naší lodi a zdá se, že tu strávíme ještě celý zítřek a pozítřek a vystupovat budeme až v pátek brzy ráno.

Odpoledne se zatáhlo, předtím jsme ještě na takovém bílém závoji několikrát pozorovali duhu.

Posádka od rána připevňuje po celém obvodu paluby jakési prkénko. Je to očividně zbytečná práce, nejspíš jde jen o to, že mužstvo nesmí v žádném okamžiku zahálet. Uznávám ovšem, že loď je dokonale udržovaná a v nejlepším stavu, důstojníci asi vědí, co dělají.

U oběda jsem si dal boršč (nic moc), pak nějaké smažené maso s bramborovou kaší. Hanka měla rizoto s kečupem. Všecko dohromady stálo 190 rublů. Servírka nám půjčila rusko-anglickou propagační brožurku ke 150. výročí společnosti Irtyšská flotila.

Je tu spousta středoškoláků, kteří míří do školy. Skupina mladíků hraje na zádi karty. Hrají je už druhý den. My se včera pokusili o jednu partii cestovního Scrable, ale vůbec nás to nebavilo, navíc je ta hra cestovní pouze ve smyslu malého přepravního objemu, pro vlastní hru je naopak potřeba víc prostoru, než pro normální Scrable.

### **Středa 31.8. 2005 – den 16. Třetí den plavby**

Ráno je zataženo a větrno. Kolem půl sedmé jsme ve městě Chanty-Mansijsk, které leží na soutoku Obu s Irtyšem. Nechce se mi vůbec vstávat, Hanka ale vyrazila do města a nakoupila chleba a toaletní papír. Obojího jsme měli nedostatek, toho druhého přímo kritický. Taky se nakonec dostanu ven, aspoň na nábreží. Stojí tu socha ženy mávající šátkem, zřejmě jí právě odplouvá milý na řeku. Nad městem je betonový obelisk ve tvaru jehlanu.

V osm jedeme dál, už po Irtyši. Mladíci stále hrají karty, já čtu. Dočetl jsem Srpnovské pány.

Další zastávka nás čeká až zítra v deset dopoledne.

Odpoledne se vyčáší a západ slunce už sledujeme na úplně čisté obloze. Irtyš protéká krajinou nepatrně členitější než jakou protékal Ob, takže je konečně na co se dívat, zvlášť když zase svítí slunce.

Ve zdejší kraji už nastupuje podzim. Sice zatím jen sporadicky, ale nedá se to přehlédnout. Vypadá to, jako by na lesy kolem řeky nastříkal kapky červené a žluté barvy. Uprostřed zeleně jsou stromy a keře ohnivých barev a nízké slunce tomu dává krásné odstíny. Je zajímavé, že severněji, za polárním kruhem, ještě stromy a keře svou barvu neztrácely. Tam asi musejí využít léto do posledního okamžiku a nemohou usychat a žloutnout dřív, než je opravdu nezbytně nutné.

Večer jsem si na mp3 přehrávači pustil Odysseova dobrodružství. V třech padesátiminutových dílech se tu stihne probrat Trojská válka, Odysseova cesta domů a jeho návrat do paláce a k manželce. Od sluchátek mě bolí uši.

Námořníci celý den přitloukali a lakovali prkénko po obvodu paluby, navíc začali něco bastlit i v chodbě vedoucí k naší kajutě, tady ovšem pro změnu pracují na něčem až u stropu. Proplétáme se mezi štaflemi a stoličkami pod nohama námořníků.

### **Čtvrtek 1.9. 2005 – den 17. Čtvrtý den plavby**

Opět krásné počasí. Ve stanici Uvat jsme o čtyři hodiny dřív, než stojí v jízdním řádu. Procházím si městečko (kterému je podle poutače 375 let), prohlížíme si pár obchodů, tržiště, památník 2. světové války a hezký dřevěný kostelík. V otrískaném moskviči právě dorazil mladý pop. Hanka si uvnitř musí vzít na hlavu černý šátek a natáhnout si dlouhou sukni.

Kupujeme praženou slunečnici, nějaké rybky a vařené brambory s koprem.

Večer si dáváme naposledy jídlo v lodní restauraci (pečené kuře a karbanátek, obojí s bramborovou kaší). V deset balíme, jde to docela dobře, zásoby se nám už tenčí. Čeká nás poslední z pěti nocí na lodi. Zítra ve čtyři moskevského, v pět lodního a v šest místního času bychom měli být v Tobolsku. Doufáme, že zase nepřiplujeme o čtyři hodiny dřív, to bych vystupoval opravdu nerad.

### **Pátek 2.9. 2005 – den 18. Tobolsk**

Připluli jsme o čtyři hodiny dřív.

Kapitán ale není sadista, loď zakotvila uprostřed řeky a k molu přirazila podle jízdního řádu, takže jsme mohli spát.

Je šest hodin, nad Tobolskem pomalu svítá a od řeky je proti blednoucímu nebi pěkně vidět silueta zdejšího kremle.

Dojdeme do města a po pár dotazech se s jedním přestupem dopravujeme na nádraží. Je to daleko za městem, autobus z centra tam jede přes půl hodiny.

Skříňky na zavazadla jsou malé, navíc nám ty poslední dvě volné vyfouknou před nosem. Mají tu ale naštěstí i úschovnu pro velké věci a tam putují naše batohy. Kromě nich tu už leží jakási obrovská krosna. Takové batohy, jaké používají ruští trampové, se u nás ani neprodávají. Jsou obrovské, tahle krosna má snad 150 litrů. Musí vážit aspoň šedesát kilo...

Na půl osmou večer kupujeme lístky do Jekatěrinburgu a jedeme zpátky do města.

Tobolsku je letos 418 let. Jeho kreml je nejstarší zděná stavba na Sibiři. Dnes je kreml v rekonstrukci, pět věží hlavního chrámu má ale už nové střechy. Střední, nejvyšší, je zlatá, čtyři okolní jsou modré se zlatými hvězdami. Všechno to září až zrak přechází. Vedle stojící zvonice je celá zakrytá lešením.

Chceme jít do muzea, ale máme smůlu. Na dveřích je cedule, že 2.9. mají z technických důvodů zavřeno. Asi uklízejí spoušť po školních exkurzích k včerejšímu zahájení školního roku...

V nedalekém obchodě kupujeme snídani. Zapomněl jsem si vzít z batohu nůž, takže si kupuji i nůž. Je čínský, vystřelovací, stojí 120 rublů a vypadá moc pěkně. U nás by stál aspoň osm stovek.

Od kremle je krásný výhled na město. Stojí tu řada kostelů, za městem se dá zahlédnout Irtyš.

Jdeme ještě jednou k přístavu, abychom si za světla vyfotili kreml. Cestou zpět kupuji chleba a místo drobných nazpět dostávám krabičku zápalek.

V prodejně uměleckých předmětů čekáme samý kýč, ale kupodivu si tu nakonec vybereme pár hezkých suvenýrů. Z kostí vyřezávané maličké rybky, miniaturní suvenýry z mamutoviny, pohlednice.

Internet je tu v budově pošty, jen musíte dovnitř zadním vchodem. Připojení je rychlé a stojí pouze 35 rublů za hodinu.

Na nádraží potkáváme jednoho z cestujících, který s námi plul na lodi ze Salechardu. Štíhlý mladý muž, který většinu cesty seděl na palubě a četl, nebo si něco psal, prototyp ruského romantického hrdiny. Ukázalo se, že stejně jako my byl na Polárním Urale. Jenže tam byl celých deset dní a za tu dobu ušel 160 km! Ta nestvůrná krosna v úschovně je jeho. Je to tvrďák, ten typ, jaké jsem vídal i před pár lety na Pamíru. Stejně jako my se chystá do Karpinska, jede ale odsud vlakem o dvě hodiny později

než my. Chce tam ujít ještě asi 240 km přes hory. Možná se zas potkáme zítra v autobuse do Karpinska.

Ráno se mě pokladní ptala, zda mi nevadí, že budeme mít poslední místa ve vagóně. Teď už vím, proč by to mělo vadit. Kolem posledních míst totiž musí projít každý, kdo potřebuje na WC, chce vyhodit odpadky, zakouřit si, nebo prostě prochází do dalšího vagónu. A každý přitom musí otevřít dveře a zase je za sebou zabouchnout. Nemůžu si proto natáhnout nohy, jinak by mi je dveřmi někdo urazil. Mimo to ale při každém zabouchnutí dveří zadrnčí celá stěna, na níž visí naše lůžka. Poslední místa ve vagónu se zkrátka vždycky prodají až naposled.

### **Sobota 3.9. 2005 – den 19. Jekatěrinburg, Karpinsk**

Moc jsem se nevyspal, ale hlavně, že jsme zase o kousek dál.

Jekatěrinburg. Tady byli povražděni poslední Romanovci.

Jako vždycky necháváme batohy v úschovně a jdeme do města. Je hnusně, mlha, chladno. Ani město není nic moc. Je to průmyslové město. V roce 1924 ho přejmenovali na Sverdlovsk a v roce 1991 zase zpátky na Jekatěrinburg. Sverdlov byl velitelem mužů, kteří tu v roce 1918 zavraždili cara, jeho ženu a tři děti. Na tom místě dnes stojí velký a výstavný chrám, ke kterému se chodí fotografovat svatby.

Chodíme po městě, kupujeme jakousi mapu (1 : 500 000), projedeme se i zdejším metrem. Má zatím jen jednu linku a pár zastávek, v projektu jsou ale celkem tři. Mají tu stejné turnikety na mince, jaké byly kdysi v Praze. Do turniketů se házejí kovové žetony, které si musíte za sedm rublů koupit u pokladny.

Odpoledne se vyjasnilo, takže všechno hned vypadá optimističtěji, ale stejně to není hezké město.

Mladík u autobusu večer není, asi už odjel nějakým jiným.

Vyjíždíme přesně v 18:05, netušíme ale, kdy tam máme dojet. Asi až někdy ráno, podle průvodce po ruských horách se tam totiž jede vlakem celou noc. Zjistili jsme ovšem, že v jízdních řádech žádný spoj do Karvinsku neexistuje, takže předpokládáme, že se do průvodce místo slůvka „bus“ nějak vloudilo slovo „train“.

Snažíme se v autobuse uvelebit, jak to jen jde. Naštěstí je poloprázdný, takže máme každý pro sebe celou dvousedáčku. V autobuse běží video – čtyřdílný film s nekonvenčním a zasmušilým, leč o to upřímnějším detektivem. Detektiv je jednička, má lidský přístup, málo spí, málo se holí (ne že by nechtěl, nestíhá). A samozřejmě má pořád potíže s nadřízenými, kteří myslí zkostnatěle.

Sotva se mi detektivovi navzdory podařilo usnout, byli jsme v Karpinsku! A je půlnoc. A venku leje a je tma jako v pytli. Posádka rozvází cestující po městě kam si řeknou. Naštěstí je tu hotel, takže se těsně po půlnoci ubytováváme v hotelu Ural.

### **Neděle 4.9.2005 – den 20. Karpinsk**

Hotel vypadá nečekaně dobře. Za 300 rublů máme pokoj pro dva – velmi prostorný, i s miniaturní šatnou. Postele jsou krásné, čisté, široké... Ale ty drátěnky! Teprve když pod sebe srovnám přehoz s postele, ležím jakž-takž rovně a můžu spát.

Ráno prší, ale než se nasnídáme a vyrazíme ven, přestane. Počasí se nám ale nelíbí, takže se rozhodujeme hory vypustit a zítra se vrátíme do Jekatěrinburgu. Podle našeho popisu je výstup na Konžakovskij Kameň hodně mokrý a brodit se v dešti tři dny blátem se nám nechce.

Takže v pondělí v 7:30 pojedeme zpátky, v Jekatěrinburgu bychom měli být v půl třetí a odtud bychom snad dokázali chytit nějaký noční vlak do Kazaně.

Během procházky po městě se počasí zlepšuje. Ve dvě hodiny je krásně, velká bílá oblaka, slunce. Začíná mě mrzet, že jsme ty hory tak rychle odvolali a pořídili zpáteční jízdenky. Kolem šesté večer se ale zase zatahuje a je tu prudká průtrž mračen. V osm zase svítí slunce... když se nám odpoledne podaří za městem zahlédnout hory, jsou – navzdory slunečnému počasí u nás – celé skryté v temných mracích. Počasí je nestabilní a předpověď v novinách slibuje déšť. Recepční v hotelu říká, že když tu začne pršet, prší obvykle dlouho. Tak snad zdejší hory někdy přistě. Stejně to chce asi přijet sem speciálně kvůli horám, tohle kombinování měst a hor vyžaduje zbytečně moc různých věcí... navíc nemáme moc dobrých podkladů. Ten mladík včera říkal, že se na ruských serverech dají najít i vojenské mapy, on že nic nekupuje, všecko jen stahuje. Budu se muset po těchto zdrojích pečlivěji podívat.

Procházka městem se protáhla, je to tu mnohem rozlehlejší, než se na první pohled zdálo. Domy jsou tu hezké, zděné, udržované, tipujeme 30. léta. Kolem města jsou lesoparky, jeden borový připomíná trochu krajinu kolem Máchova jezera. Mají tu taky samozřejmě Lenina, památník rudoarmějcům padlým v občanské válce, památník 2. světové války. Přímo proti hotelu máme sokl, na kterém je vystavena lžice bagru, která v roce 1974 vytěžila ve zdejším dole třicetimilióntou tunu uhlí od roku 1911. Zajímavé.

Hned za městem, sotva 150 metrů od hotelu, je ohromná, částečně zaplavená těžní jáma. Je to nesmírný zásah do krajiny, hodně zarostlý a z velké části zaplavený, takže to navzdory své očividné umělosti vypadá nakonec docela malebně. Stojí tu jen jeden poměrně malý bagr.

Na opačné straně dýmá v lese velká elektrárna, musejí tu být v okolí další doly, tenhle by ji určitě neuživil.

Večer balíme v klidu batohy. Pod okny je živo, místnost s hracími automaty nejspíš láká mládež z půlky města.

### **Pondělí 5.9. 2005 – den 21. Karpinsk, Jekatěrinburg**

Brzy ráno jsme na zastávce a čekáme na autobus zpátky do Jekatěrinburgu. Je mlha, ponuré světlo, nepříjemná vlhká vlezlá zima. Z autobusového nádraží odjíždí jedna maršrutka za druhou, taky spousta autobusů. Lidé jedou do práce. Tuhle dobou by taky měl odjíždět autobus do Kytlymu, kterým bychom bývali pokračovali do hor.

Autobus přijel přesně, je v něm jen pár lidí. Cestou se mlha trochu zdvihá, zůstává ale v podobě mraků deset až patnáct metrů nad zemí, každý vyšší komín nebo těžní věž v ní mizí. Několikrát prší.

V Jekatěrinburgu jsme v půl druhé, o hodinu dřív, než stojí v jízdním řádu. To je ale dobře, zjišťujeme totiž, že hned v půl třetí nám jede vlak do Kazaně. Pouhých pětatřicet minut před odjezdem jsme v Rusku ještě jízdenky na rychlík nekupovali, ale podařilo se. Máme postranní lůžka, v Kazani budeme zítra brzy ráno.

### **Úterý 6.9. 2005 – den 22. Kazan**

V Kazani už platí moskevský čas, ale chvíli nám trvalo, než jsme to zjistili. Dokonale jsem tak zmátl jednu paní na nádraží, když se mě ptala, kolik je hodin. Ve městě je ráno úplné mrtvo.

Na odpoledne kupujeme lístky do Volgogradu a protože už se nám čas v Rusku krátí, tak si s pomocí informačního automatu naplánujeme, že ve Volgogradu strávíme dvě

noci (budeme tam zítra večer), pak pojedeme do Moskvy tak, abychom tam dorazili ráno a měli ještě celý den na Moskvu a večer bychom jeli nočním vlakem do Pitěru. Podle automatu jsou na všechny tyhle vlaky ještě k dispozici plackarty. Rozhodujeme se nakoupit všechny jízdenky už tady v Kazani, abychom měli dopravu do Petrohradu jistou, jenže nemám teď ráno u sebe dost peněz, takže to musí počkat, až se vrátíme z města.

Na procházku vyrážíme za svítání. Jdeme ke kanálu v centru, podle něj k říčce Kazaňce pod Kreml, pak po nábreží k Volze a podle ní k osobnímu přístavu. Velká budova se tu teprve staví a jak to tu funguje s prodejem lístků (ne že bychom chtěli někam jet), nám není jasné. Turistické vyjížďky po Volze se každopádně konají jen o víkendech.

Na trhu si kupujeme uzenou rybu a takovou zajímavou dobrotu – ořechy navlečené na niti a obalené nasládlou hmotou, podle toho, co říká trhovec, jakýmsi vinným sirupem. Čurčchela [Чурчхела] se tomu říká. Ačkoli se mi to zprvu moc nezdalo, nakonec jsem uznal, že to je vynikající.

Kreml je památka UNESCO, navzdory tomu, že uvnitř stojí od roku 1994 obrovská mešita. Je tam také sídlo prezidenta, Nejvyššího soudu, Ministerstva zemědělství či Akademie věd – Kazaň je totiž hlavním městem republiky Tatarstán.

Centrální ulice je jednou velkou pěší zónou, stojí tu sochy a kašny, z obchodů se line hudba, prodávají se suvenýry. I já jsem si tu cosi koupil – malou bílou tatarskou čepičku.

V minulých dnech oslavila Kazaň 1000 let své existence a připomínky toho výročí jsou vidět všude – na plakátech, v obchodech, na taxících. Řada budov byla k výročí opravena, u řady jiných se to ale nestihlo. Město si ke svému výročí ale hlavně nadělilo nové metro! Začalo jezdit před dvěma dny. Má sice jen pět stanic, ale je hezké a ještě voní novotou (nebo smrdí barvami, chcete-li). Místní si to tam chodí prohlížet, fotí se, jezdí z konečné na konečnou, mají z toho radost. A my máme radost z toho, že jsme možná první Češi v kazaňském metru...

Kazaň je příjemná například tím, že tu mají velkou pěší zónu v centru, ale v obchodech jsem se necítil zas tak příjemně, setkali jsme se tu často s neochotou až úplným ignorováním zákazníků. I řidiči tu jezdí hrozně neurvale a bezohledně. V severnějších městech se úplně běžně dodržovala pravidla včetně přednosti chodce na přechodu, tady nic takového neplatí, každý řidič je tu bojovník a přejít silnici je v některých místech horor.

Odpoledne jsme zpátky na nádraží. (mimochodem, nádraží tu má tři různé budovy. V jedné jsou příměstské pokladny, WC a úschovna zavazadel. Ta je ovšem zavřená. Musí se jít do „servisní budovy“, kde je kromě další úschovny i prodejna dálkových jízdenek. Ve třetí budově je pak už jen čekárna. Není to právě dvakrát přehledné) Narozdíl od rána je tu plno lidí, u okének dlouhé fronty. Lidé jsou nervózní, hádají se, stress. A my máme problém. Při kontrole v automatu se ukazuje, že náš vlak z Volgogradu do Moskvy je už vyprodaný. Hledáme tedy jiné varianty, jde nám o to, abychom nemuseli draho nocovat v Moskvě. Hanka vystojí frontu a začne pokladní diktovat čísla vlaků, které jsme vymysleli. Ta jí ale bůhvíproč odmítne a pošle do druhého patra. I tam jsou pokladny. Vystojíme tedy další frontu a právě když přicházíme na řadu, začíná u všech okének technologická přestávka. Místo deseti minut sice trvá patnáct, ale nakonec se nám podaří sehnat lístky na celou naši další cestu. Ve Volgogradu budeme –jak jsme původně chtěli– dvě noci a pak pozdě večer pojedeme do Moskvy. Je to nějaký zvlášť pomalý vlak, jede přes 30 hodin, takže tam

budeme 11.9. ráno. Za tři hodiny pak vyjedeme směr Petrohrad, kam dorazíme večer. Takže sice přijdeme o den v Moskvě, ale je už aspoň jisté, že se včas dostaneme do Petrohradu, kde máme zamluvené ubytování a odkud poletíme domů.

### **Středa 7.9.2005 – den 23. Volgograd**

Hance bylo v noci po její rybě špatně. Asi v devět, když jsem začal dřímat, mě probudily výkřiky.

Vlak jel a náš vagón hořel! Všude je plno kouře! Hoří kupé ob jedno od nás. Nikdo s tím nic nedělá, jen ti, co tam byli sedí jinde. Občas se tam někdo jde podívat. Mladý průvodčí (snad 18 let) očividně neví, co dělat. Rozezní se požární hlásič. Obouváme si boty, balíme batohy, abychom mohli eventuelně rychle zmizet. Pak se objeví jiný průvodčí z jiného vozu a konečně začne energicky organizovat hašení. Ukázalo se, že hořelo gumové těsnění okna a asi i svinstvo, co se tam za léta nahromadilo a vlastně se celkem nic nestalo. Kouř se vyvětrá, politá podlaha vytře a v Saratově je zase všechno normální. Jen není jasné, jak to mohlo chytit – lidé, kteří tam seděli, jsou údajně všichni nekuřáci.

Zaujalo mě, jak všichni reagovali v klidu, nikdo nepanikařil. Měl jsem pocit, že se naši spolucestující znepokojují snad až příliš málo...

Jedeme na jih, je stále tepleji, počasí se zlepšilo. Za okny je nekonečná step. Občas je část vypálená, nesmírné rozlohy krajiny jsou pak černé, občas stojící sežehnutá břízka...

Na zastávkách se lacino prodávají melouny.

V osm, když dojíždíme do Volgogradu, je už úplná tma. Kousek před nádražím míjíme velikánskou osvětlenou sochu Rusi.

V Lonely Planet se píše o dvou hotelích nedaleko nádraží. Nejprve ale zkusíme „komnaty otдыхa“ přímo na nádraží. Asi to nebude velký komfort, ale hotely zase budou dražší. Mají tu volná jen mužská místa. Paní od Komnat otдыхa nás posílá kamsi (nerozumíme kam) hledat hotel Turist, prý tam mají relativně nízké ceny. Nejprve zkusíme hotely z průvodce. V hotelu Volgograd mají volné jen pokoje „Lux“ za 4500 rublů, v hotelu Inturist nemají volného vůbec nic. Místní dveřník nám vysvětluje, že v sobotu tu mají Den města a hotely jsou celý týden vyprodané. Je tu prý nedaleko ještě jeden hotel a taky je plný. Snad prý hotel Turist. No tak ho tedy musíme najít. Prý tam jede maršrutka č. 77 nebo 909. Jedeme zase k nádraží hledat uvedené linky. Napadla mě tam hloupá věc – zeptat se na radu policisty. On na to „Ukažte mi dokumenty, pak se uvidí.“ Prohlédl si pasy, vyptal se, jestli s sebou vezeme nějaké zakázané věci a bylo mu divné, že máme velké batohy. Nakonec nás ale poslal na trolejbus číslo 8, který nás prý za 15 minut doveze na zastávku Mamajev Kurgan, odkud je to kousek. Opravdu, od té zastávky se jde z kopce k Volze, tam se vlevo objeví budova hotelu. Bereme nejlevnější dvoják (tj. bez televize a lednice, což nás opravdu netrápí) za 1060 rublů. Pokoj je pěkný, má dokonce balkon, ze čtvrtého patra je výhled na Volhu. Peru kalhoty, dávám si sprchu a zase po pár dnech ležím v pohodlné posteli.

### **Čtvrtek 8.9.2005 – den 24. Volgograd**

V hotelu máme i snídani, dnes jsou pečená játra s bramborovou kaší, k tomu dvě bulky, máslo a džem. Dále dortík a přeslazená slabá káva. Až na tu kávu je to moc dobré!

Po snídani si připlácíme další noc, včera to z kdovíjakého důvodu nešlo.

Mamajev Kurgan je jméno vršku, na němž stojí ta obrovská socha. Z dvou set dní a nocí bitvy o Stalingrad se 135 dní bojovalo o tento vršek, označovaný tehdy jako „kóta 102“. Od hotelu to tam trvá pěšky deset minut. Stoupá se po širokém schodišti, pak se jde alejí, po dalších schodištích, mezi betonovými monumenty, až se vejde do kruhové haly s věčným ohněm, na jejíž stěnách jsou jména padlých. Spirálová lávka stoupající po obvodu haly nás vyvedla na plošinu, odkud se už jde přímo k soše.

Socha je vysoká 72 metrů a Matka Rus se tu vypíná v nesmírně patetické póze s pozdvíženým mečem, volajíc zřejmě celou zemi do zbraně. Nelze tomu upřít velkou působivost.

Nedaleko stojí Chrám všech svatých, otevřený teprve v letošním roce.

Tramvají pak jedeme do města a jdeme do muzea. Hlavní atrakcí tu je panorama bitvy u Stalingradu. Technické údaje jsou pozoruhodné: výška plátna 16 metrů, délka 120 metrů, váha asi 1000 kg. Na panoramatu je znázorněna situace z 26. ledna roku 1943, kdy se Sovětské armádě podařil rozhodující průlom. Jsou tu zobrazeny různé fáze onoho průlomu, od prvního útoku až po „pochod smrti“, ve kterém byli odváděni němečtí zajatci. Vedle „globální“ historické skutečnosti jsou tu k vidění i reální lidé, kteří se tenkrát projevili hrdinskými skutky. Například letec Viktor Rogalskij, který ač se mohl zachránit tím, že by ze svého hořícího stroje vyskočil, namířil ho raději do nepřátelských pozic. Nebo Michail Panikachi, který se jako hořící pochodeň vrhl na nepřátelský tank a zapálil ho vlastním tělem, či tankista Sergej Markin, který se zraněn ještě dostal z vlastního tanku, aby na něj před smrtí stihl vlastní krví napsat „Já umírám, vlasti. Strana vítězí“. Ach jo.

Jinak je tu spousta památek na tu dobu a také tzv. Afghánský sál věnovaný válkám (a především padlým) v Afghánistánu a Čečně.

U východu jsem si koupil olověnou sošku Matky Rusi, nějaké pohlednice a brožurku o panoramatu. Bylo poprvé představeno veřejnosti u příležitosti jakéhosi sjezdu Komunistické strany SSSR v roce 1981.

Kolem muzea je k vidění vojenská technika a v těsném sousedství stojí dům, ponechaný tu jako svědectví války. Dům zpola rozstřílený, bez oken, bez střechy.

Na nedalekém tržišti kupujeme meloun, okurky, rajčata, nakládaný česnek (úžasná dobrota) a nakládané okurky. Hlavně tu ale mají ty ořechy ve sladké hmotě, které jsme viděli už v Kazani. A dokonce pět různých druhů a jen za 15 rublů místo kazaňských 25. Jmenuje se to čurčchela a jsou to vlašské ořechy ve vinném sirupu, pokud dobře rozumím tomu, co mi trhovkyně vykládá. Bereme jich deset, budou z toho suvenýry na rozdávání. Je to prý sladkost původem z jižních krajů.

Večer jdeme ještě jednou na Mamajev Kurgan, socha je osvětlená, snažím se udělat nějaký pěkný noční snímek. Záře reflektorů přitahuje mýry, za nimi sem přiletěli netopýři.

## **Pátek 9.9.2005 – den 25. Volgograd**

Pomalu balíme a vezeme batohy do nádražní úschovny. Není proč spěchat, vlak nám jede až o půl dvanácté. Je velmi horký den, teplejší než včera.

U památníku v Aleji hrdinů se střídají strážé, jsou to taková mládenečci se samopaly a vojačky, co mají k uniformám bílé mašle ve vlasech. O dvě hodiny později už tam ale nejsou, asi to jen nacvičovali na zítřek.

Jdeme na internet (48 rublů/hodina), a pak k přístavu. Tam si dáme v letní restauraci malý oběd. Z přístavu se dá jet po Volze až do Moskvy, trvá to asi osm dní a cena

lístku je od 1 500 rublů za nejnižší třídu až po 15 000 rublů za nejluxusnější. Třída IA, kterou jsme měli na Obu, stojí asi 8000 rublů.

Na Leninově náměstí si fotíme „Stopujícího Lenina“. Ve stejné póze stojí V.I.L. i v Irkutsku, Biškeku (ty jsem oba viděl) a v Muzeu stalinismu v Litvě, kde ho viděla Hanka. Nechám si udělat duplikáty ze všech svých diáček a Hančina negativu a budu stopující Leniny asi promítat vždycky všechny dohromady...

Pak už jen tak utloukáme čas, kupujeme si do vlaku vodu a chleba, jdeme do muzea 1. světové a občanské války, chodíme po obchodech, dopisujeme deníky.

Mysleli jsme si, že na pódiu na náměstí bude nějaký koncert, dokonce jsme se tu dopoledne nachomýtlí k jakési zkoušce, zatím to ale vypadá, že koncert bude až zítra a že ho propásneme.

Tak nakonec ne, koncert se koná. Ale není to koncert ale jakési scénické pásmo z historie Carycinu. Nejprve vystoupí starosta s krátkou řečí na téma historie města. O Stalingradské bitvě všichni vědí, ale málokdo prý zná nejstarší historii města. Představení je totálně amatérské, jdeme se raději projít Alejí hrdinů k řece a když se vrátíme, začíná právě závěrečný ohňostroj. Ten je ovšem pěkný.

Pak už jen zbývá dojít na nádraží, vyzvednou batohy z úschovny a před půlnocí nasednout do vlaku směr Moskva.

### **Sobota 10.9. 2005 – den 26. Vlak**

Během noci a dneška se vlak postupně plní. Jedeme pomalu, často stavíme. Venku je horký den a i ve vlaku začíná být pěkné horko. Na zastávkách kupujeme dobroty, jinak čteme, spíme a přitom se pomaloučku posunujeme k severu.

Vagón je večer rozžhavený sluncem, venku je velké teplo, asi nás čeká horká noc.

### **Neděle 11.9. 2005 – den 27. Moskva, Petrohrad**

Noc byla horká, otevřít okno ale znamenalo pustit na sebe prudký průvan, takže jsme větrali jen na zastávkách.

Včera byla sobota a snad proto jsme viděli nastupovat do vlaku několik opravdu hodně opilých lidí. Jednoho jsem zahlédl, jak ho odvádí milice. Další nastoupil do našeho vagónu a lehl si na horní boční lůžko naproti našemu kupé. Hrozně chrápal, pak se převálil na bok a několikrát málem spadl. Když jsem zase usnul, probudila mě rána – ten muž se konečně s postele zřítíl. S opilcem tu ale nikdo nemá slitování, jeden z cestujících na něj křikl, že to má z toho pití, další se do něj pustil ať prý okamžitě uvolní uličku.

V půl desáté jsme v Moskvě. Je zataženo, chladno. Jedeme na Leningradské nádraží, odkud nám to v půl jedné pokračuje do Petrohradu. Začíná pršet. Kupujeme chleba, jogurty, nějaké sladkosti, dáváme si grilované kuře.

Tentokrát máme místa k sezení. Vůz je pěkný, sedačky pohodlné, takže se těch devět hodin dá docela dobře vydržet. Dočítám navíc Annu Kareninu a při takovém dramatu čas jenom letí.

V Petrohradě je krásně, podstatně chladněji než na jihu, je tu už ve vzduchu cítit podzim. Hostel nacházíme bez potíží, rezervace je platná, vypadá to tu docela pěkně, přestože dům je zvenku ohyzdný a na schodišti aby se člověk trochu bál. Je to tu vlastně upravený byt. Moc legální to podnikání asi není, ale nic nám do toho není, je to tu čisté a v přiměřené cenové relaci. Kromě nás tu bydlí už jen jakási americká studentka, jinak nikdo, je po sezóně.

**Pondělí 12.9. 2005 – den 28. Petrohrad**

Po pozdní snídani jdeme pěšky do centra. Je to nedaleko, zajímavé. Všechny vzdálenosti se nám zdají mnohem menší, než když jsme tu před šesti lety byli poprvé.

Procházíme kolem Izakijevské katedrály, Měděného jezdce, Admirality a Ermitáže až na Něvský prospekt a k Chrámu spasení Krista. Muzea jsou v pondělí zavřená a turistů poměrně málo, takže například Ermitážní náměstí je téměř liduprázdné.

Dalším naším cílem je Piskarjevský hřbitov, místo, kde jsou pohřbeny oběti blokády. Na druhý pokus volíme od metra autobus správným směrem. Hřbitov je rozlehlý a skládá se z očíslovaných hromadných hrobů, v nichž je pohřbeno 490 000 obětí blokády Leningradu. Z reproduktorů hraje smuteční hudba, u vchodu je maličká expozice se stručnou historií devíti set dnů blokády.

Dalšími autobusy se dostaneme na Leninovo náměstí, kde stojí další ze „stopujících Leninů“. Sbíрка soch udělaná podle jednoho mustru se nám tak rozrostla o další kousek (Irkutsk, Biškek, Pobaltí, Petrohrad). Od Lenina pokračujeme kolem Aurory a domku Petra I k metru a do hostelu. Během dne se postupně zatahuje, odpoledne krápe, večer je průtrž mračen.

Koupil jsem tu nějaké suvenýry – pohlednice, reprodukce starých propagandistických plakátů a další drobnosti. Hlavní suvenýr je ale nástěnná mapa Ruska v měřítku 1:7 000 000 – za pouhých 122 rublů! Hanka si koupila tři videokazety „Jen počkej zajíci!“. Maminka si prostřednictvím sms objednala „oblepichovoje maslo“, prý se to prodává v lékárnách. I to jsem sehnal, jen jsem chvíli cvičil výslovnost, než jsem si troufnul o to požádat. Jedná se o rakytníkový olej a je to prý mimořádně léčivé.

**Úterý 13.9. 2005 – den 29. Finále**

Ještě stíháme malou procházku po okolí hostelu. Je krásné ráno, nízké slunce, malebné mraky, čerstvý podzimní vzduch.

Zabalíme, jedeme na letiště a letíme domů.

Konec.